

Jmenuji se Lucie Antošíková a druhým rokem působím jako lektorka češtiny na Vídeňské univerzitě. Na slavistice, pod kterou zde výuka češtiny spadá, nejsem jediná vyučující češtiny – praktický jazyk zde vyučuje (a zaštiťuje) prof. Hana Sodeyfi a odborné předměty přednáší dr. Gertraude Zand (především literární přednášky a semináře), dr. Jana Villnow-Komárková a dr. Taťána Vykypělová. Částečně si místní bohemisté doplňují odborné vědomosti i v komparativněji pojatých předmětech, otevřených slavistům – v tom smyslu se české problematice věnuje např. prof. Newerkla, který je zároveň garantem bohemistiky ve Vídni, prof. Woldan nebo dr. Simonek. Veškerá výuka v rámci bakalářského programu kromě praktického jazyka probíhá v němčině, teprve studenti navazujícího magisterského studia jsou nuceni absolvovat část výuky česky. Bohužel je celé studium nastaveno tak, že se studujícím nevyplatí strávit semestr v zahraničí (ačkoliv nabídek je mnoho), a nejsou-li motivováni sami, nejsou nuceni absolvovat ani letní pobyt na území České republiky. S lehkou nadsázkou řečeno, nechtějí-li, nejsou povinni přijít s mluvenou češtinou do kontaktu jinde než mezi zdmi univerzity.

Prof. Sodeyfi se snaží své začátečníky motivovat k cestám za hranice dnes již tradičním výletem do Brna, integrovaným do výuky, který v zimním semestru každoročně pořádá – a pokud vím, uskutečnil se i tentokrát. Nejsem si však jistá, jestli má její snaha takový dopad, aby studenti pokračovali v objevování krás naší vlasti nadále samostatně.

Moje úloha na Vídeňské univerzitě spočívá v rozšiřování a prohlubování vědomostí, které studenti získali v jiných/základních kurzech. Kromě toho vedu v zimním semestru jazykový kurz pro začátečníky – *Čeština jako druhý slovanský jazyk*. Vídeňští slavisté musejí během bakalářského studia absolvovat dva slovanské jazyky, v rámci magisterského programu pak ještě třetí. Je snaha sjednotit výuku všech začátečníků (bohemistů i nebohemistů) podle jedné učebnice a tempa, ale s ohledem na priority studentů a nakonec i vyučujících se to příliš nedaří. Ani já jsem nechtěla pracovat s obsáhlou vídeňskou učebnicí, kterou napsala prof. Sodeyfi s prof. Newerklou – jednak proto, že jsem spíš komunikativní typ učitele a jednak proto, že ani moji studenti neměli ambice znát jazyk do hloubky. Učebnici *Tschechisch Schritt für Schritt*, podle které jsem učila vloni, jsem však nakonec vyhodnotila

jako příliš komunikativní a málo odbornou, hledala jsem proto alternativu. V dobré víře jsem sáhla po „klasické“ knize *Wollen Sie Tschechisch sprechen?*, ale po uplynulém semestru musím konstatovat, že se pro naše potřeby nehodí. Dohodly jsme se s prof. Sodeyfi na obsahu, který musejí studenti během semestru zvládnout, a je pravda, že jsem této dohodě podřídila tempo a částečně i své výukové metody. Nakonec zbytečně, protože druhá skupina nestihla probrat ani polovinu dohodnuté látky. Nicméně kniha *Chcete mluvit česky?* se při samostatné práci studentů neosvědčila a po pravdě řečeno jsem ji neshledala ani příliš uživatelsky vstřícnou. Dovolila bych si ji označit i za metodicky zastaralou, ačkoliv si uvědomuji, že hlavním kritériem pro takové hodnocení je přístup a založení vyučujícího.

Učebnici pro nastávající kurz začátečníků ještě hledám, ale nejspíš sáhnu znova po knize Lídy Holé a budu ji doplňovat dalšími materiály, jejichž konceptuální přípravě věnuji víc péče. Zároveň mám v plánu – podpořena absolvovanými školeními, jež Vídeňská univerzita svým vyučujícím zprostředkovává – přesunout větší část výuky na e-learningovou platformu a rozdělit si skupinu do dvou částí, se kterými budu pracovat odděleně. Třicet pět osob, které jsou ve Vídni v jazykové výuce standardní, není podle mého názoru možné během jednoho semestru naučit základy jazyka, za hodinu a půl se zkrátka nedostanou všichni ke slovu.

V zimním semestru jsem učila také mírně pokročilé, skupinu B1/2, a pracovala jsem s brněnskou učebnicí *Čeština pro cizince, úroveň B1* (autorky Šnidaufová, Kopicová, Kestřánková), která se mi velmi líbila. Měla jsem skupinku asi deseti osob, a ačkoliv jsme neudělali všechno, co jsem měla v plánu, hodnotím semestr s nimi jako plodný a příjemný.

V uplynulém letním semestru jsem dostala za úkol učit stylistiku, skupinka se sešla maličká, čtyři osoby/studentky, ale tím dostala zvláštní dynamiku a výuka probíhala v přátelské, téměř rodinné atmosféře. Na závěr jedna z dívek donesla krabici zmrzliny (její italský manžel má ve Vídni cukrárnu), tak jsme si dovolily praktické jazykové cvičení na téma léto. Podotýkám, že k tomu došlo až po udělení známek.

Na Vídeňské univerzitě však neučím pouze praktický jazyk, vedu také literárněvědné semináře pro studenty magisterských programů a semináře zaměřené na výuku reálií pro bakaláře. (Přesněji to nejsou semináře, ale konversatoria, která v českých podmínkách nemají odpovídající protějšek.) V zimním semestru 2011 jsem dostala smíšenou skupinu bohemistů a slovakistů a zaměřili jsme se na českou a slovenskou literaturu po roce 1945.

Z mé strany vyžadovala příprava velké množství času a energie, neboť se slovenskou literaturou jsem přišla do styku naposledy během vlastních studií, ale myslím, že nakonec jsem výuku zvládla ke spokojenosti i užitku obou stran. Práci mi usnadňovalo, že se v našem pojetí jednalo spíš o literárně-kritický než literárněhistorický seminář.

V letním semestru jsem si s ohledem na svoji disertaci zvolila jako téma *Česká neoficiální literatura po roce 1945* a pokusila se k semináři přistupovat víc literárněhistoricky a nechat větší prostor studentům pro samostatnou práci. Měli za úkol představit každý jednoho autora a jeho dílo, prakticky jednu vyučovací jednotku (90 minut) připravit a vést. Nepříjemně mě překvapilo, že se ukázalo, že nejsou zvyklí pracovat kriticky a s mírou odbornosti na úrovni univerzitních studentů. Slyšela jsem během semestru tři dobré referáty, z nichž jeden stál na jediné (ale dobré) monografii věnované autorovi. Slyšela jsem bohužel také mnoho převyprávěných obsahů děl. Ponaučení pro mě bylo, že příště v takovém případě zvolím v semináři jiný didaktický cíl – totiž nácvik praktických dovedností.

Největší radost mi poněkud paradoxně v letním semestru dělala výuka reálií, kurz, který jsem nazvala *Osudové okamžiky v československých dějinách*. Paradoxně proto, že jsem se jako vyučující dopustila mnoha provozních chyb, přesto se domnívám, že nebyly zbytečné a nikoho nepoškodily. Seminář jsem pojala nově, pro sebe i pro studenty, a aplikovala v jeho rámci téměř všechna metodická cvičení, která jsem se dosud prostřednictvím dalšího vzdělávání ve Vídni naučila. Během semestru jsem navíc absolvovala e-learningový kurz pro české učitele dějepisu, organizovaný Ústavem pro studium totalitních režimů (tímto je zdravím a znova děkuji za možnost se kurzu účastnit) a měla jsem příležitost srovnat různé přístupy k výuce. Moje základní chyba spočívala v koncepci semináře – v souladu se zadáním vedení slavistiky jsem se snažila pokrýt širokou oblast československých dějin a v důsledku toho jsme měli na všechno málo času. Zároveň si troufám doufat, že díky zájmu, který se mi ve studentech podařilo vzbudit, se budou některým z témat věnovat i beze mne. Další moje chyba byla, že jsem studenty kvůli vlastní počáteční nejistotě nedokázala vždy pevně vést novými metodami a že jsme z nich tak nezískali všechno, co potenciál těchto „aktivizujících metod“ nabízí. Omlouvám se tím, že jsem to někde poprvé vyzkoušet musela a že z mé strany bude kurz v následujícím zimním semestru mnohem preciznější a hutnější. V tomto akademickém roce přednášela reálie kolegyně Jana Villnow-Komárková, na mně tedy bylo, abych její přednášky pouze „doplňovala“. A to se mi myslím zvolenými tématy podařilo.

Poslední seminář, jehož téma jsem si na letní semestr také zvolila sama, byl věnován českým spisovatelům žijícím ve Vídni. U jeho vzniku stála řada náhod, především setkání s programovým vedoucím rakouského svobodného (nekomerčního) rádia Ypsilon. Během semestru jsme se běžnými literárněvědnými metodami seznámili s devíti autory, kteří měli co do činění s rakouským hlavním městem, studenti připravovali referáty a odevzdávali je písemně zpracované k ohodnocení – a v závěru semestru jsme z jednotlivých referátů připravili ve spolupráci s lidmi z rádia programovou řadu, v jejímž rámci studenti rakouskému publiku představí dílo Boženy Němcové, Marie von Ebner Eschenbach, Roberta Musila, Karla Krause a dalších. Já sama jsem se pokusila v úvodním vysílání přiblížit smysl našeho počínání a téma trochu uvést; zároveň jsme v poslední hodině se studenty diskutovali o současné Vídni (to všechno se nahrávalo a úryvky zazní v prvním dílu naší řady) a srovnávali Vídeň, kde žili naši autoři, a tu dnešní. Mou osobní odměnou byla práce se skupinou, sešli se výborní a pracovití lidé, s mnohými z nich jsem navázala i přátelské vztahy. Vysílání bude hotovo v říjnu, myslím, že nejsem jediná, kdo je na něj zvědavý.

V souhrnu hodnotím akademický rok 2011/2012 pro češtinu na Vídeňské univerzitě jako zdařilý. Podařilo se mi trochu rozhýbat výpůjčky v lektorátní knihovně, se studenty jsme připravili hrubý překlad Cimrmanovy hry *České nebe* pro vánoční besídku, spolupráce s rádiem přitáhla k bohemistice pozornost nebohemistů. Zdravotní stav mi bohužel letos nedovolil realizovat další záměry (třeba připravený projekt *Tři na tři*, cestu za českými spisovateli, který bych ráda kvůli podpoře předložila v rámci Aktion), ale nevzdávám se naděje, že rok 2012/2013 bude v tomto ohledu úspěšnější. Nápadů je dost. No a z osobní perspektivy – pracuji na svém dalším vzdělávání a ve Vídni se postupně adaptuji. Myslím, že moje výroční zpráva může být hodnocena jako pozitivní.

Přeji všem kolegům i studujícím mnoho sil a radost z práce!

Srdečně

PhDr. Lucie Antošíková